

Piekarska, Henryka

Pamiętkowa tablica prezesa Jakuba Chojnackiego w Sierpcu

Notatki Płockie 52/4-213, 50-53

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PAMIĄTKOWA TABLICA PREZESA JAKUBA CHOJNACJEGO W SIERPCU

Członkowie Sierpeckiego Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego, chcąc zachować w mieście pamięć o zacnym i zasłużonym Sierpczaninie, podjęli wspólnie z Prezesem Towarzystwa profesorem Zbigniewem Kruszewskim dwie ważne inicjatywy: ufundowanie pamiątkowej tablicy w gmachu szkoły, gdzie pobierał nauki Jakub Chojnacki oraz nadanie ulicy nazwy Jego imienia w rodzinnym mieście, które całe życie kochał i do którego zawsze z radością powracał. Człowiek niezwykle skromny, przez całe życie wierny dewizie *vivere parvo*, wielki społecznik i sierpecki patriota zasłużył, by następne pokolenia sierpczan zachowały go w pamięci jako wzór do naśladowania.

Ostatnie pożegnanie Jakuba Chojnackiego przez rodaków z Sierpca odbyło się podczas uroczystości pogrzebowych w dniu 21 września 2006 roku. Licznie w nim uczestniczyli radni miasta z przewodniczącym Stanisławem Majchrzakim (członkiem Towarzystwa) oraz burmistrzem Markiem Kośmidrem. Stawił się też cały Zarząd Sierpeckiego Oddziału: Władysław Gańsorowski, Ewa Jeziórska, Edward Kalinowski, Krystyna Szczepiek, Grzegorz Wąsiewski, pisząca te słowa (H.P.) oraz wiele innych osób – znajomych przyjaciół z rodzinnego miasta. Zaszczytą honorową wartę w Płockiej Farze, ostatni raz przy swoim wieloletnim Prezesie i Przyjacielu trzymali: Marek Kośmider – burmistrz miasta Sierpca, Stanisław Majchrzak – przewodniczący Rady Miasta, Henryka Piekarska – przewodnicząca i Edward Kalinowski – skarbnik Sierpeckiego Oddziału TNP. Myślę, że już wówczas zdawaliśmy sobie sprawę z potrzeby i obowiązku zachowania pamięci o Jakubie Chojnackim – człowieku wyjątkowym – w Jego rodzinnym mieście. Naszym zamierzeniem, było uhonorowanie pierwszej rocznicy Jego śmierci.

Zarząd Sierpeckiego Oddziału TNP, w porozumieniu z Markiem Kośmidrem burmistrzem miasta Sierpca oraz Hanną Kurtą – dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 2 im. Armii Krajowej podjął prace związane z przygotowaniem pamiątkowej tablicy.

Skąd pomysł umieszczenia jej w tej właśnie Szkole? W okresie międzywojennym, w zabytkowym budynku obecnej Szkoły Podstawowej nr 2, mieściło się Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Profesora Ignacego Mościckiego Koła Polskiej Macierzy Szkolnej, zorganizowane przez sierpeckich społeczników i funkcjonujące od 1916 roku.

Mury tego budynku pamiętają obecność małego Kuby, który w 1935 roku rozpoczął naukę jako absolwent Siedmioklasowej Publicznej Szkoły Powszechnej

im. Adama Mickiewicza. Wyszedł spod dobrej ręki. Kierownik Jan Wierzbowski, świetny matematyk, organizator i patriota wpoił obowiązkowość i patriotyzm swoim wychowankom metodami wielce surowymi, ale skutecznymi. Gimnazjum kontynuowało kształcenie i wychowywanie młodzieży w tym samym duchu. Dyrektor – ks. Leon Pomaski i jego zastępczyni – Anna Piniarowicz (wieloletnia przełożona pensji żeńskiej) byli doświadczonymi pedagogami, całkowicie oddanymi uczniom i szkole. Oczywiście więc było, że rodzice dbający o wychowanie swoich dzieci w duchu patriotycznym, kształcili je w Gimnazjum ks. dyrektora.

Ojciec Jakuba – Stanisław Chojnacki służył jako ochotnik w Legionach marszałka Józefa Piłsudskiego. Odbył chwałebnie w czasie wojny polsko-bolszewickiej kampanię na Kijów i szczęśliwie powrócił do rodzinnego domu. Po ojcu Teofilu odziedziczył warsztat mebli antycznych przy ulicy Płockiej w Sierpcu. Kontynuował tradycję rodzinną, pracując w zawodzie stolarza. Ożenił się z Józefą Głowacką. Wychowali wspólnie

Legionista Stanisław Chojnacki, syn Teofila, ojciec Jakuba, ur. 9 VII 1895 r. zm. 23 III 1985 r. w Sierpcu. Zdjęcie wykonane w 1920 r.

nie dziewięcioro dzieci: Jakuba, Tomasza, Teresę, Feliksę, Jerzego, Mariana, Marię, Krystynę i Janinę. Zamieszkivali w domu przy ulicy Piastowskiej nr 35.

Nauka Jakuba w Gimnazjum trwała zgodnie z ówczesnym cyklem szkolnym cztery lata (1935-1939) i zakończyła się tzw. „małą maturą”. Nie sposób przecenić wpływu sierpeckiej edukacji na dalsze życie i działania przyszłego społecznika, naukowca i człowieka. Patriotyzm, pracowitość, upór w dążeniu do celu przy jednoczesnej skromności i ogromnej życzliwości dla sprawy drugiego człowieka wyniósł z ducha szkoły. Gdyby nie wpływ dyrektora ks. Leona Pomaskiego, być może po latach nie wspominałby ks. Ryszard Dybiński o medzianej blasze załawnionej przez Jakuba na dach płockiej Fary u premiera Piotra Jaroszewicza i innych przykładach życzliwości i otwartości dla kościoła.

Inicjatywę Zarządu Sierpeckiego Oddziału TNP i dyrektora Hanny Kurty aktywnie wsparli nauczyciele i rodzice uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 2 im. Armii Krajowej, dzięki którym pamiątkowa płyta mogła być umieszczona na ścianie budynku. W fazie realizacji pomysłu ogromnej pomocy udzielił Towarzystwu syn Jakuba Chojnackiego – Marek. Pozyskał prof. Gustawa Zemłę dla zaprojektowania tablicy i płaskorzeźby z wizerunkiem Jakuba. Ustalony został następujący tekst:

W tym budynku Prywatnego Gimnazjum Koedukacyjnego im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Profesora Ignacego Mościckiego, pobierał naukę w latach 1935–1939

***dr inż. Jakub Chojnacki
(21.08.1922 – 18.09.2006)***

Syn legionisty. Wielki społecznik i patriota. Wieloletni Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego i założyciel Oddziału w Sierpcu. Wybitny sierpczanin i wzór cnót obywatelskich.

Członkowie TNP Oddziału w Sierpcu, społeczność Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Armii Krajowej, władze i mieszkańcy ziemi sierpeckiej.

Sierpc, październik 2007.

Tablicę wykonał wiernie z projektem artysty Zbigniew Pawliszak z Warszawy.

Odsłonięcie płyty i wizerunku Jakuba Chojnackiego – zasłużonego wychowanka Gimnazjum odbyło się dnia 26 października 2007 roku. Tego uroczystego aktu, w obecności licznie zgromadzonych gości dokonali najbliżsi: żona Anna, córka Elżbieta z mężem Andrzejem – Formańscy, syn Marek z żoną Danutą oraz wnuk Jakub z żoną Elższą. Poświęcenia dokonał dziekan, proboszcz parafii farnej, ks. kanonik Andrzej Więckowski – członek TNP. Akt erekcyjny przedstawiła gościom i społeczności szkolnej przewodnicząca Oddziału TNP.

Aby godnie uczcić pamięć Jakuba Chojnackiego jako wielkiego społecznika, odsłonięcie pamiątkowej płyty połączone zostało z konferencją naukową na

Moment uroczystego odsłonięcia tablicy i płaskorzeźby z wizerunkiem Jakuba Chojnackiego dokonują: żona Anna, syn Marek, wnuk Jakub. Pierwsza od prawej: dr Henryka Piekarska - przewodnicząca Oddziału TNP w Sierpcu, następnie Władysław Gąsiorowski – były przewodniczący Oddziału TNP.

temat: *Znaczenie działalności społecznej dla rozwoju środowisk lokalnych*. Odbyła się ona pod przewodnictwem prof. dr. hab. Antoniego Rajkiewicza z Uniwersytetu Warszawskiego oraz prof. dr. hab. Zbigniewa Kruszewskiego – Prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego. Zaproszenie do Komitetu Honorowego Konferencji, jej współorganizatorami i aktywnymi uczestnikami byli: Marek Chojnacki – syn Jakuba, Zdzisław Dumowski – przewodniczący Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Sierpeckiej, Jan Rzeszotarski – dyrektor Muzeum Wsi Mazowieckiej, ks. Andrzej Więckowski – proboszcz parafii farnej, Maria Wiśniewska – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz przedstawiciele władz samorządowych: Sławomir Fułek – starosta powiatu, Marek Kośmider – burmistrz miasta, Waldemar Olejniczak – przewodniczący Rady Powiatu i Marek Chranowski – przewodniczący Rady Miasta Sierpca. Odpowiedzialność za organizację przyjął Zarząd Oddziału TNP i dyrekcja Szkoły.

Wystawę dokumentującą okres szkolny, działalność społeczną i naukową dr. Jakuba Chojnackiego

W uroczystościach wzięli udział m.in., od prawej: prof. ndzw. dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski – Prezes TNP, prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz – Członek Honorowy TNP, Halina Nasilowska-Szałecka – artystka malarka, zasłużona dla m. Sierpca, Kazimierz Czermiński – radny Rady Miasta Sierpca, Jan Burakowski – były dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sierpcu, dr Marian Chudzyński – Wiceprezes TNP.

Akt erekcyjny przedstawiła gościom i społeczności Szkoły Podstawowej nr 2 im. Armii Krajowej przewodnicząca Oddziału TNP dr Henryka Piekarska. Od lewej: Hanna Kurta – dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2, Włodzimierz Piekarski i burmistrz miasta Sierpca – Marek Kośmider.

przygotowała Hanna Kurta – dyrektor i Iwona Brudnicka – nauczycielka SP nr 2. w Sierpcu.

Sesja naukowa składała się z referatów szczegółowo obrazujących kreatywną rolę działaczy społecznych i ich wpływ na zmiany zachodzące w lokalnych środowiskach.

Referat pt. „Działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego na rzecz społeczności lokalnej” przygotowany przez prof. dr. hab. Zbigniewa Kruszewskiego przedstawił dr Marian Chudzyński – wiceprezes Towarzystwa. W prawie dwustuletniej historii najstarszego towarzystwa naukowego w Polsce odnaleźć moż-

Poświęcenia płyty i wizerunku Jakuba Chojnackiego dokonał dziekan, proboszcz parafii farniej, ks. kanonik Andrzej Więckowski. Obok Jakub Chojnacki jr – wnuk Jakuba Chojnackiego Prezesa TNP.

na wiele wzorcowych przykładów działaczy społecznych i ich śladów na trwale umocowanych nawet we współczesnej rzeczywistości. Profesor Antoni Rajkiewicz – wybitny naukowiec i erudyta, wygłosił odczyt „Działalność społeczna w życiu człowieka na przykładzie Jakuba Chojnackiego – wieloletniego prezesa TNP i założyciela Oddziału w Sierpcu”. Przedstawił w nim Jakuba jako człowieka gruntownie wykształconego, humanistę z dobrą znajomością łaciny, erudytę przekazującego wiedzę, umiejącego wiązać problematykę historyczną ze współczesnością. Był to działacz społeczny największego formatu, dający przykład własną postawą, aktywnością i ogromną stanowczością w dążeniu do celów dla dobra ogólnego. Zarażał swoją pasją i inspirował do współdziałania.

Członek zarządu Sierpeckiego Oddziału TNP – Grzegorz Wąsiewski przedstawił referat pt. „Sierpecy społecznicy na przełomie dziejów”. Mimo że słu-

Siedziba Oddziału TNP w Ratuszu. Syn Prezesa TNP Marek Chojnacki odstawia podarowany przez siebie portret Ojca

chacze stanowili grupę znającą regionalną historię, wiele przedstawionych sylwetek społeczników wzbudziło duże zainteresowanie. Autor wydobył z mroku dziejów zasłużonych choć zapomnianych nauczycieli, lekarzy, żołnierzy, przemysłowców, kupców i rzemieślników, którzy działali dla dobra lokalnej społeczności.

Wygłoszone odczyty, stanowiące cenną lekcję dla współczesnych społeczników, wywołały ożywioną dyskusję. Znacząca jej część poświęcona została pamięci i wspomnieniom związanym z Jakubem Chojnackim. Szczególnie zabrzmiała wypowiedź wnuka – także Jakuba.

Jakub Chojnacki junior

Szanowni Państwo !

Korzystając z tej doniosłej okazji chciałbym krótko nawiązać do tematyki, o której mówił też wcześniej bardzo interesująco pan Profesor Rajkiewicz.

Otóż ostatnio czytałem, że według przeprowadzonych badań, najbardziej pożądanymi cechami dzisiaj są altruizm, szczerłość i postawa twórcza wobec siebie i otoczenia. Zastanawiałem się dlaczego akurat te cechy i doszedłem do wniosku, że to tak jak z brylantami – im coś

mniej dostępne, występujące w minimalnych ilościach tym bardziej cenne.

Rzeczywiście, na przykład w moim otoczeniu zawodowym, a pracuję w centrum Warszawy w finansach międzynarodowego koncernu, wspomniane cechy wydają się niestety nieosiągalnym ideałem lub wręcz absurdem. Dlaczego? Ponieważ wszystko kręci się wokół aktywów materialnych i osobistych korzyści. Niemal każda czynność wykonana dla drugiej osoby bądź społeczności musi się jakoś opłacać

Skąd zatem bierze się u ludzi takich jakim był mój wspaniały Dziadek śp. Jakub Chojnacki to ogromne zaangażowanie w sprawy, które nie dają osobistych korzyści materialnych. Z jednej strony osoba angażująca się społecznie otrzymuje w zamian szacunek, podziw, często wyrazy wdzięczności, które można uznać za o wiele bardziej wartościowe od worka pieniędzy czy świecących klejnotów.

Myślę jednak, że w przypadku mojego Dziadka i wielu innych podobnych Mu ludzi, również tutaj licznie obecnych, głównym motorem nie jest chęć otrzymywania czegoś za coś i bieżące bilansowanie tego. Jednostką napędową jest mocno zakorzeniony system wartości. U mojego Dziadka było to spostrzeganie własnego życia nie jako placu zabaw, w którym chodzi o ciągle dogadzanie sobie na różne sposoby. Zawsze powtarzał, że materialnie nic więcej oprócz minimum nie jest mu do życia potrzebne. A jeśli te potrzeby są za duże, to trzeba je zredukować.

Śp. Jakub Chojnacki spostrzegał swoje życie jako niestety tylko krótką okazję do zrobienia wielu niezbędnych wartościowych rzeczy dla społeczeństwa. Zdawał

sobie sprawę z tego, że na świecie dzieje się wiele złego i robiąc pewne rzeczy naraża się na wrogość złych ludzi. Ale zupełnie się tym nie przejmował, bo wierzył w efekty ciężkiej pracy. Wpisuje się tu w nurt pozytywizmu, gdzie w odróżnieniu od poprzedzającego melancholicznego, pełnego zwątpienia romantyzmu powstała wiara, że poprzez prace w szczególności u podstaw, czyli przy wsparciu wszystkich również tych najłabszych grup społecznych, biorąc los we własne ręce można, nawet przy niesprzyjających historycznych okolicznościach, wiele dokonać.

Osobowości tak społecznie potrzebne jak śp. Jakub Chojnacki są tego najlepszym przykładem. Są dowodem na to że warto, co Dziadek swoim życiem potwierdził. W odniesieniu do tego, na koniec pozwolę sobie zacytować jednego z moich największych autorytetów profesora Władysława Bartoszewskiego, który przemawiając kilka dni temu na Uniwersytecie Warszawskim powiedział: „nawet jeśli czasem coś się nie opłaca, to naprawdę warto”. Dla mojego Dziadka śp. Jakuba Chojnackiego – zawsze było warto!

Tak więc dla Jakuba Jego dziadek Jakub był i pozostaje na zawsze niedoścignionym wzorem. Nie tylko dla wnuka lecz także dla tych, którzy mieli szczęście Go znać i podziwiać. Jego nieustający wysiłek i obsesyjną wręcz pracę na rzecz Towarzystwa i środowisk, z których wyrósł i w których pozostawił wiele cennych śladów.

NON OMNIS MORIAR!

Henryka Piekarska

* * *

Uchwała nr 4/2007

Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 18 września 2007 roku

w sprawie nadania sali wystawowej
Towarzystwa Naukowego Płockiego imienia Jakuba
Chojnackiego

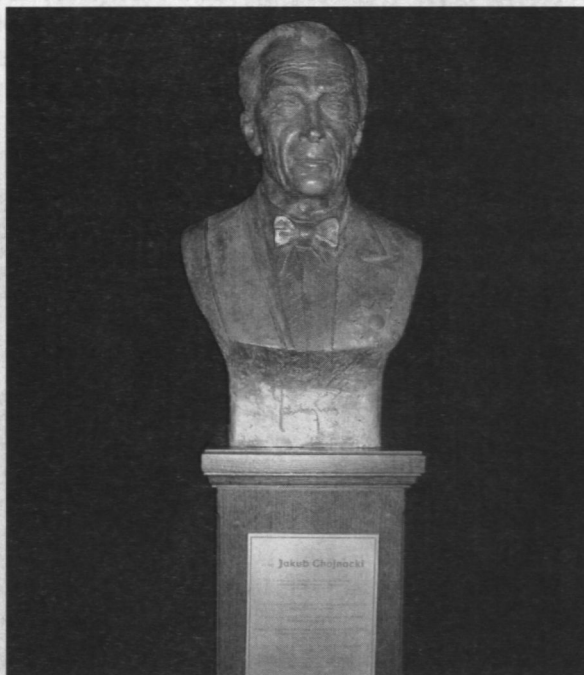
Na wniosek Walnego Zgromadzenia
Towarzystwa Naukowego Płockiego
w dniu 23 marca 2007 r. Zarząd TNP
w pierwszą rocznicę śmierci
Jakuba Chojnackiego uchwała co następuje:

§1.

Sali wystawowej
Towarzystwa Naukowego Płockiego
nadaje się
imię Jakuba Chojnackiego.

§2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Popiersie dr. inż. Jakuba Chojnackiego autorstwa Gustawa Zemly ufundowane przez syna – Marka Chojnackiego. Obecnie w sali wystawowej TNP im. Jakuba Chojnackiego